

ДО
ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

ДО
ПРЕДСТАВИТЕЛСТВОТО НА ЕВРОПЕЙСКАТА
КОМИСИЯ В РЪБЪЛГАРИЯ

ДО
Г-Н КАРМЕНУ ВЕЛА
ЕВРОКОМИСАР ПО ОКОЛНА СРЕДА НА ЕК

ДО
Г-Н НЕНО ДИМОВ,
МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ДО
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И
ВОДИТЕ

СТАНОВИЩЕ

от НАЦИОНАЛЕН БОРД ПО ТУРИЗЪМ,
представявано от Мартин Захариев

Относно: ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ПРИРОДАТА,
ХОРАТА И ИКОНОМИКАТА и Проект на Заповед за
обявяване на защитена зона BG0000573 „Комплекс
Калиакра“ за местообитанията и заповеди за
изменение и допълнение на режимите на защитени
зони BG0002051 „Калиакра“, BG0002097 „Белите
скали“ на Министъра на околната среда и водите,
оповестени за обществено обсъждане на 01.11.2017г.
на електронната страница на МОСВ

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

В План за действие за природата, хората и икономиката изрично е посочено, че опазването на околната среда, съвместно с устойчивото икономическо развитие чрез въвеждане на ограничения и забрани с цел постигане целите за опазване на биологичното разнообразие в Държавите-членки на ЕС, следва да става изключително прозрачно, с участие на широк

кръг лица: обществени организации, собственици на засегнати от ограниченията имоти, след оповестяване по подходящ и достъпен начин на набраните автентични първични данни, теренни проучвания, периодите на извършените проучвания, лицата, извършили анализи и проучвания, с какви средства е извършено проучването и по чие възлагане, с цел да се избегнат съмнения за конфликт на интереси и налагане на ограничения в по-голям обхват, на основание предположения и изследвания от миналия век, без наличието на безспорни научни данни, проверени чрез теренни проучвания. Всяка държава-членка на ЕС следва да оповести по-подходящ и достъпен начин данни за мрежата на „Натура 2000“ в обхват върху целия ЕС и кандидати за членове на ЕС. Следва да се държи сметка, като се правят изключения и не се налагат ограничения по опазване на определени видове и местообитания ценни за общността, но с устойчиво развитие и възпроизвеждане на територията на дадена държава-членка, където е широко разпространено и да не се налагат ограничения в други държави-членки, където същите видове и/или местообитания са по-рядко застъпени, поради климатичните особености в района. Идеята на „Натура 2000“ е за опазване на биоразнообразието в Европа в типичните райони на даден вид и/или местообитание, а не да се опазват или да се опитват да се опазват нетипични, единични и/или случайно развили се видове в определени райони, респ. да се възстановяват с публични средства и да се налагат ограничения без анализ възможно ли е изобщо да се случи и всичко това за чия сметка ще бъде.

Обществото в икономически слабо развитите райони на РБългария не може еднозначно да си отговори на въпроса: Защо следва да се налагат забрани за строителство и земеделие върху огромна площ, при наличието на вече въведени ограничения в национални паркове, резервати и защитени територии и местности? Защо определянето на границите на защитените зони по „Натура 2000“ в РБългария, със санкцията на ЕК е направено от неправителствени екологични организации с неясно финансиране, изключително непрозрачно, след провеждане на процедури без възможност за съдебен или друг контрол, при пълна липса на участие на собствениците на засегнати територии и заинтересовани лица, по предположения и непроверени научни сведения, датиращи от миналия век, без да се вземат актуални данни към 01.01.2007 г. от Общините и Областните управи за одобрени териториални устройствени планове, издадени разрешения за строеж, одобрени други устройствени планове, имащи значение за устойчивото икономическото развитие на даден регион, както и за актуалните обработваемите земеделски земи и одобрени проекти за земеделие.

Туризмът в РБългария е пряко ангажиран с опазването на околната среда, но е необходимо и неговото развитие. Това са две дейности, наразривно свързани, и забрана за строителство на туристически обекти по българското

Черноморие и планини /традиционно място за почивка на хората/, на практика спира развитието на туристическия бранш и поставя страната в неравностойно положение спрямо останалите държави–членки на ЕС. Туризмът и съпътстващата го дейност оказват най-малко влияние върху околната среда. При въвеждане на ограничения и забрани в защитените зони по „Натура 2000“ следва да се допускат изключения за изграждане на туристически комплекси, спортни съоръжения, включително допускане на практикуване на спорт в прилежащата морска територия и изграждане на яхтени пристанища. В РБългария туризмът е сезонен, което оказва благоприятно влияние върху биоразнообразието и в голяма степен не оказва влияние в размножителните периоди.

Забраните, заложи в проект на Заповед за обявяване на защитена зона BG0000573 „Комплекс Калиакра“ за местообитанията, са несъвместими с одобрени проекти за реализиране на туристически комплекси в слабо развити икономически райони и с трайни демографски проблеми.

Няма пречка икономическото развитие на района да стане съвместно с опазване на околната среда, като следва да се търси баланса, а не да се налага пълна забрана за строителство в района при липса на безспорни научни данни за естествени природни местообитания.

Няма нормативни изисквания за въвеждане на пълна забрана за строителство или за забрана за строителство на определени типове обекти при екологична мрежа „Натура 2000“, неведнъж изказано от представители на ЕК. Предвижда се планове, програми или отделни инвестиционни намерения да се подлагат на оценка за съвместимост по реда на Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (ДВ., бр. 73 от 11.09.2007 г.).

Когато са одобрени териториални устройствени планове/проекти преди влизане на РБългария в ЕС, не може с лека ръка да се забранява строителството по одобрените проекти, независимо дали последното е започнало, респ. дали са издадени или не разрешения за строеж. След като са били спазени изискванията в националното ни законодателство при одобряване на териториалните проекти, не би трябвало срещу одобрените да се предприемат ограничителни мерки, както е направено в проекта на заповедта и в действащата към момента заповед с наложени временни забрани (Заповед № РД-526 от 21 юли 2017 г. на Министъра на околната среда и водите (обн. ДВ бр.61 от 28.07.2017 г.)). Засегнати са имоти, в които е реализирано строителство на основание издадени разрешения за строеж, имоти, в които е предвидено строителство. В заповедта имоти частна

собственост са посочени с неясното понятие „обществени организации“. В проекта на заповедта са описани забраните, но не са посочени компенсаторни мерки, не са отчетени икономическите загуби, както и развитието на засегнатите райони, респ. как забраните ще се отразят и на демографската картина в района. Защитават се местообитания в урбанизирани имоти и с реализирано строителство т.е. *налице е противоречие с целта на Директивата за местообитанията за опазване на естествени местообитания. Урбанизираната територия следва да бъде извадена от обхвата на забраните.*

Страните-членки следва да установят разпространението на местообитания и видове в своите територии и да поставят част от тях под защита, както и да осигурят механизми за тяхното управление с цел запазване и устойчиво ползване. Добре представени видове или местообитания, за които всички от предложените области от един биогеографски район приютяват 60% от цялата популация (или площ) в биогеографския район на държава-членка, се считат за достатъчни. На практика, приложението на подходящи мерки за съхранение в извадка от области, покриващи 60% от даден вид (или 60% от територията, на която е разпространено дадено местообитание) следва да осигурява поне в повечето случаи поддържането на благоприятен статус на опазване, както е дефиниран в Директивата за местообитанията (**Критерии за оценка на достатъчността на областите за местообитанията, изброени в Приложение I, и за видовете, изброени в Приложение II, от Директивата за местообитанията**).

Не са оповестени никакви научни данни за установяване на разпространението на 62С0 – Понто–сарматски степи, картен материал, първични данни. По ЗБР, МОСВ няма задължение да изисква и съхранява първични научни данни. На практика ЗБР установява практика, с която се легализира липсата на данни за установяване на приоритетно местообитание 62С0 – Понто–сарматски степи и др., към датата на приемане на национален списък на потенциалните защитени зони от Министерският съвет. Към тази дата в националното законодателство /ЗБР/, Понто-сарматските степи 62С0 не са в списъка за опазване, приет със ЗБР. За първи път приоритетно местообитание 62С0 – Понто–сарматски степи се включва в списъка към ЗБР през 2009 г. Списъкът се изготвя на базата на научна документация, която липсва в МОСВ. Научната документация би следвало да се изпрати и на Европейската комисия, но всъщност са изпратени анализи, изготвени без законосъобразно набрани първични научни данни и теренни проверки. Първите теренни проверки на разпространението на приоритетно местообитание 62С0 – Понто–сарматски степи е направено в периода на 2012-2014 г., след проведена обществена поръчка, но само в териториалния обхват/границите на вече приетите с решение на МС списък на Защитените зони. Така направеното

проучване не съответства на целите на Директивата за местообитанията, съгласно която страните–членки следва да установят разпространението на тези местообитания и видове в своите територии, които са важни за Общността и да поставят част от тях под защита. Считаю, че РБългария е предприела частични мерки по установяване на разпространение на местообитания – само в рамките определените в националния спикък на защитените зони, а списъкът за защитените зони е изготвен само на основание анализи, без теренни изследвания.

През 2005 г., с цел определяне на защитените зони и местообитанията, предмет на опазване в тях, Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда към Министерство на околната среда и водите издава съвместно с неправителствените организации Световен фонд за дивата природа (WWF) – Дунавско-Карпатска програма и федерация “Зелени Балкани” **„Ръководство за определяне на местообитанията от европейска значимост в Република България“ (ръководство)**, което е подписано от министър Долорес Арсенова. През 2009 г., неизвестно по какви причини, ръководството е преработено и допълнено под издателството само на двете неправителствени организации.

При сравнителен анализ на посочените две издания от 2005 г. и от 2009 г. (версия, достъпна онлайн) се установява, че в първото издание на Ръководство за определяне на местообитанията от европейска значимост в Република България от 2005 г. липсва описание на **приоритетно местообитание 62С0* Понто-Сарматски степи**, което според изготвените Стандартни формуляри за Черноморските защитени зони за опазване на природните местообитания е особено важно и ценно за опазване в тях, включително в ЗЗ „Комплекс Калиакра“. През 2005 г. природно местообитание 62С0* Понто-Сарматски степи не е включено и в Приложение №1 към чл.6, ал.1, т.6 от ЗБР, в което са посочени защитените зони, които са обявени за опазване на типовете природни местообитания по Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна. В ръководството, издадено през 2005 г., е включено местообитание 6290 Западнопонтийски божурови степи с автор на описанието научния работник Веска Русакова, което не е определено като приоритетно. В преамбюла на Ръководството от 2005г. (на стр. 11) е посочено, че *„Присъединяването на България и Румъния към ЕС ще доведе до развитие на Директива 92/43. За нейното приложение 1 са направени предложения за разширяване с 15 нови местообитания (31В0, 40В0, 40С0, **6290, 62С0**, 62D0, 91S0*, 91W0, 91X0, 91Y0, 91Z0, 91AA, 91BA, 91CA, 95A0). Тези предложения са в рамките на техническата адаптация на европейското законодателство в хода на присъединителния процес на двете страни и решенията за тяхното приемане ще бъдат взети в края на 2006 г.“.*

Второто преработено и допълнено ръководство от 2009 г. е издадено след приемането от Министерския съвет на списъка със защитени зони и не е подписано от министъра на околната среда и водите, поради което не може да се приеме за официален документ. В това издание се появява за първи път местообитание 62C0* *Понто-Сарматски степи* без автор и научна обосновка, а отпада без обяснение местообитание 6290 *Западнопонтийски божурови степи*. От описанието на двете местообитания 62C0 и 6290 е видно, че те са с идентични характеристики и на практика едното заменя другото като наименование, но за разлика от отпадналото местообитание 6290, новото местообитание 62C0* е отбелязано като **приоритетно** без научна обосновка, въпреки че в преамбюла на първото издание на ръководството от 2005г. изрично е посочено, **че и двете местообитания 6290 и 62C0 не са приоритетни.**

Няма логично обяснение, защо експертите от МОСВ не са установили и изяснили до този момент причината за замяната на местообитание 6290 *Западнопонтийските божурови степи* с местообитание 62C0* *Понто-Сарматски степи* като приоритетно местообитание в изданието на ръководството от 2009г., както и защо описанието е без автор, без научни данни, без мотивировка и дори без да са сменени снимките от ръководството от 2005 г., които характеризират местообитание 6290.

Освен това трябва да се има предвид, че в Концепцията за опазване на природните местообитания, определени в Приложение 1 към Директива 92/43/ЕЕС в България (издание от декември 2005 г.), изработена по Проект “Изграждане на мрежата от защитени зони “Натура 2000” в България” по Договор № 4672/01.02.2005 на СНЦ “Зелени Балкани – Стара Загора” с **възложител ПУДООС/МОСВ**, авторите на Концепцията – инж.Тома Белев и колектив са изготвили експертното становище за площите на целевите местообитания в България за “Натура 2000”, които са отразени в Таблица № 4 към становището. От описанието на стр.14 и от посоченото в Таблицата на стр.41 е видно, че местообитание 6290 *Западнопонтийски божурови степи* не е отбелязано като приоритетно и неговата референтна площ за нуждите на “Натура 2000” в България възлиза на **550 ха.** Данните от проведеното „Картиране и определяне на природозащитното състояние на висши растения, мъхове и природни местообитания“ показват обаче, че в национален мащаб местообитание 6290 е с актуална площ от **7708,21 ха**, от които 64,4% (или почти **5000 ха**) се намират в защитени зони. Според авторите на Концепцията определената площ от проведеното картиране е с около **десет пъти по-голяма от нужната за целите на “Натура 2000”,** което е напълно необосновано научно и необяснимо.

В ДВ бр.77/09.08.2002г. е обнародван Закон за биологичното разнообразие. Съгласно чл.10, ал.3 от ЗБР, Списъка на Защитените зони следва да бъде приет в срок от четири години от обнародване на ЗБР. Предложения за ЗЗ се правят от държавни организации, научни и обществени организации, т.е. без участие на собствениците и заинтересованите лица в процеса. Границите на защитените зони са одобрени на Национален съвет по биоразнообразие, при нарушаване на целите и задачите на ЗБР и на европейските директиви. Икономическото развитие на отделните райони е пренебрегнато за сметка на научни предположения, без да се спазят чл. 7 и следващите от ЗБР. ПРИ ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ Е НАЛИЦЕ КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ. Лицата, които предлагат зоните, всъщност са и лицата, които участват в националния съвет по определяне на същите.

Не са отчетени действащите към момента на определяне на защитените зони териториални устройствени планове, проведени и провеждани процедури по промяна на предназначението и начина на трайно ползване на имотите. Не е ясно какви са използваните данни, към коя дата са събирани и от какви източници.

Съгласно публична информация, целият процес по определяне на мрежата “Натура 2000” в България е извършено от неправителствени организации. Процесът е проведен изключително непрозрачно и неprecизно, не са правени обсъждания със заинтересованите страни, включително и със собствениците/ползвателите на имоти, разположени върху територията, определена за защитена зона. Общественото обсъждане към настоящия момент се извършва проформа, тъй като не са оповестени първичните научни данни, протоколи от теренни проучвания, периодите на проучванията, обхвата, заданията, лицата, извършили научните проучвания, лицата, проверили научните проучвания, териториалния обхват на извършени проучвания.

В резултат на едностранните действия на екипите на тези неправителствени организации, без коректива на обществото, се стига до ситуация, в която необосновани научни действия, оправдани чрез стремежа за опазването на природата, нарушават правата върху неприкосновената частна собственост, опазването на земеделските земи и за сметка на икономическото и демографско развитие на североизточните райони на РБългария.

В процеса на определяне на защитените зони са участвали и учени от БАН, същите, които след това са одобрили своята работа в НСБР и са гласували за приемането на списъка със защитените зони. Отново същите лица участват в изпълнението на всички последващи проекти, свързани с набирането на нови данни и информация.

Налице е явен конфликт на интереси, произтичащ от факта, че е малко вероятно някой от експертите да отрече свое твърдение, направено по-рано. Това доведе до субективно прилагане на основни принципи в управление на “Натура 2000”, пълно negliжиране на стремежа на местните общности за социално и икономическо развитие, залагане на забрани и ограничения без никакви доказателства за тяхната целесъобразност и ефективност и огромни финансови ресурси, които България ще трябва да плати както на Европейската комисия, така и на засегнатите лица. Именно поради този конфликт необработени ниви, незастроени или частично застроени имоти се включват в ЗЗ с мотив, че са благоприятни за разпространение на местообитания. Територии с одобрени планове за застрояване се включват в ЗЗ и т.н. По този начин, към настоящия момент, тези територии се оказват със забрана за строителство и земеделска дейност.

ИЗВОД: От забраната за строителство на проекто-заповедта за защитена зона „Комплекс Калиакра“ следва да бъдат извадени всички урбанизирани имоти, имоти с одобрени териториални устройствени планове, с ПУП-ПРЗ, респ. и такива, приложени на място, с частично реализирано строителство /подземни комуникации/. Според оповестената публична информация, засегнатите урбанизирани имоти с проекто-заповедта за ЗЗ „Комплекс Калиакра“ са 35% т.е. съгласно **Критерии за оценка на достатъчността на областите за местообитанията, изброени в Приложение I, и за видовете, изброени в Приложение II, от Директивата за местообитанията НЯМА ПРЕЧКА ДА БЪДАТ ИЗКЛЮЧЕНИ ОТ ПРИЛОЖЕНИЯТА НА ПРОЕКТО-ЗАПОВЕДТА.** Това ще доведе до намаляване на създалото се обществено напрежение в района на Калиакра, ще предоврати безброй съдебни и други процедури срещу Държавата за компенсиране на собствениците на имоти, както и ще се създадат предпоставки за активно участие на населението в бъдещите проекти по опазване, управление и развитие на екологична мрежа „Натура 2000“.

21.11.2017г.
гр.София

С уважение,
/Мартин Захариев - за НБТ/